درخواست فرمانده یگان حفاظت محیط زیست از مجلس در گفت و گو با «ایران»

قانون استفاده محیطبانان از سلاح اصلاح شود

شینا انصاری در گفت و گو با «ایران» از اختصاص بودجه برای رفع کمبودهای محیطبانان خبر داد

گزارش

زهرا کشوری
دبیر گروه زیست بوم

یک حقوقدان در گفت‌وگو با «ایران» می‌گوید که محیطبانان ایرانی باید مثل پلیس مجهز به لباس‌های دوربین‌دار (Body Cam) باشند. فرمانده یگان حفاظت محیط زیست کشور هم در گفت‌وگو با «ایران» از برنامه‌ریزی برای تجهیز محیطبان‌ها به لباس‌های دوربین‌دار خبر می‌دهد. «رضا رستگار» همچنین از مجلس می‌خواهد تا قانون استفاده از سلاح توسط محیطبان‌ها را اصلاح کند.

محیطبانان شهید، دو نیروی مؤثر سازمان بودند

رئیس سازمان حفاظت محیط زیست کشور، در گفت‌وگو با «ایران»، از هدایت‌الله دیده‌بان، مسئول منطقه حفاظت‌شده خائیز و یاسر (کاظم) مصدق، محیطبان پارک ملی گلستان، به‌عنوان دو نیروی کیفی(مؤثر) سازمان یاد می‌کند که به‌دلیل ایستادگی در برابر تخلفات، جان خود را فدای حفاظت از طبیعت کرده‌اند.

شینا انصاری، با اشاره به وضعیت سخت یگان‌های محیطبانی در کشور می‌گوید: «در حال حاضر سازمان حفاظت محیط زیست با مشکلات انباشته‌ای در حوزه تجهیزات محیطبانی، بویژه خودروها، از سنوات گذشته مواجه است. این کمبودها باید در ابعاد مختلف زیرساختی، فنی و نیروی انسانی، رفع و تقویت شوند.»

او از پیگیری‌هایی سخن می‌گوید که منجر به تخصیص بودجه‌ای از سوی سازمان برنامه و بودجه شده است. انصاری با اشاره به شرایط نامطلوب ناوگان خودرویی محیطبانان می‌افزاید: «با توجه به وضعیت نامناسب خودروها، تصمیم گرفتیم در وهله اول، خودروی مورد نیاز استان‌ها را تأمین کنیم.»

انصاری وضعیت فعلی خودروهای یگان را «بحرانی» توصیف کرده و در خصوص زمان تحویل آنها چنین توضیح می‌دهد: «بر اساس قانون مناقصه، خرید خودروها حدود ۵ ماه طول می‌کشد.»

به گفته رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، این خودروها «عملیاتی» بوده و قرار است در مناطق حفاظت‌شده به کار گرفته شوند.

انصاری در بخشی از گفت‌وگو به تعامل با بسیج اشاره کرده و از برنامه‌ای برای بهره‌گیری از نیروهای داوطلب در مدیریت مناطق حفاظت‌شده خبر می‌دهد. او می‌گوید: «قصد داریم از نیروهای داوطلب به‌عنوان همیار در مدیریت مناطق حفاظت‌شده استفاده کنیم. به‌عنوان مثال، در پارک ملی توران، یکی از مشکلات اساسی، وجود گله‌های شتر است. همیاران می‌توانند در خروج این گله‌ها از پارک به محیطبانان کمک کنند.»

او همچنین به روند ورود به فرآیند افزایش نیروی انسانی در سازمان اشاره کرده و می‌افزاید: «همیاران محیط زیست می‌توانند به‌عنوان یک مسکن موقت در این دوران گذار، به یاری محیط زیست بشتابند.»

در این تصویر شهید محیطبان هدایت الله دیده بان از شکارچی می خواهد تفنگش را زمین بگذارد (سال ۱۳۹۴)

شینا انصاری، بر لزوم تأمین تجهیزات پایش هوشمند تأکید کرده و توضیح می‌دهد: «در برخی از مناطق، دوربین نصب شده، اما از سنوات گذشته غیرفعال مانده‌اند. این دوربین‌ها باید وارد مدار شوند.»

او با اشاره به مناطق پرتنش می‌گوید: «تجهیزات پایش هوشمند با اولویت مناطقی که بحران‌خیز هستند، حیات‌وحش بالایی دارند و کانون تعارضات میان محیطبانان و شکارچیان به شمار می‌روند، تأمین خواهد شد.»

انصاری همچنین به نیاز فوری محیطبانان به فناوری‌های نو اشاره می‌کند و می‌گوید: «تأمین کوادکوپتر برای محیطبانان ضروری است. وجود چنین تجهیزاتی به آنها کمک می‌کند تا پیش از ورود به منطقه بتوانند شرایط محیط را بسنجند.»

قانون باید در حمایت از محیطبانان بازنگری شود

فرمانده یگان حفاظت محیط زیست کشور نیز در گفت‌وگو با «ایران» با اشاره به شهادت محیطبان هدایت‌الله دیده‌بان، تأکید می‌کند: «شهید دیده‌بان به معنای واقعی کلمه، نام و مأموریتش یکی بود؛ دیده‌بان طبیعت. او جلوی شکارچیان غیرمجاز ایستاده بود و اجازه نمی‌داد حیات‌وحش را شکار کنند. به همین دلیل برای حذف او برنامه‌ریزی کردند و نهایتاً او را به شهادت رساندند.»

رضا رستگار به قانون حمایت از محیطبان‌ها و جنگل‌ها اشاره می‌کند و می‌گوید: «این قانون تصویب شده است اما هنوز حمایتی که باید از محیطبان شود، اعمال نمی‌شود. بویژه در موضوع قانون به‌کارگیری سلاح، که در حال حاضر حمایت کافی از محیطبانان نمی‌کند.»

رستگار می‌خواهد در یک طرح دوفوریتی توسط مجلس، قانون به‌کارگیری سلاح توسط محیطبانان اصلاح و بازنگری شود و می‌گوید: «من از نمایندگان مجلس و دست‌اندرکاران قانونگذاری تقاضا دارم به این موضوع اولویت دهند.»

فرمانده یگان حفاظت محیط زیست به شهادت دو محیطبان در مدت ۴۰ روز اشاره می‌کند و می‌گوید: «در سال جاری دو شهید محیطبان داشته‌ایم. درست است که شهادت در راه حفاظت از طبیعت افتخار است، اما باید کاری کنیم که کمترین تلفات را داشته باشیم. اگر قانون دست محیطبان را باز بگذارد، شکارچی غیرمجاز نمی‌تواند به‌راحتی مرتکب جنایت شود و جان محیطبان را بگیرد.»

او درباره محدودیت‌های فعلی در استفاده از سلاح می‌گوید: «محیطبان مجوز حمل سلاح دارد، اما شرایط استفاده از آن محدود و مبهم است. لازم است این قانون تقویت و روشن‌تر شود.»

فرمانده یگان با اشاره به تجربه خود در قوه قضائیه تأکید می‌کند: «قاضی باید درک کند که محیطبان در چهارچوب وظیفه عمل کرده، نه برای منافع شخصی. اگر شکارچی زخمی یا کشته شود، قاضی نباید صرفاً براساس این ظاهر قضاوت کند. همان‌طور که پلیس برای امنیت مردم عمل می‌کند، محیطبان هم برای امنیت طبیعت اقدام می‌کند.»

او بر آموزش محیطبان‌ها تأکید می‌کند و می‌گوید: «ما باید سطح آموزش محیطبانان را ارتقا دهیم؛ آموزش‌های تخصصی و به‌روز، مبتنی بر تجربه کشورهای دیگر. گزارش‌نویسی دقیق، مستندسازی کامل، تهیه اسناد و مدارک متقن از صحنه جرم. همه این موارد باید تقویت شود. اگر گزارش محیطبان متقن باشد، قاضی نیز از او حمایت خواهد کرد.»

رستگار از اختصاص بودجه اختصاصی برای خرید تجهیزات نوین، به دنبال تلاش‌های رئیس سازمان حفاظت محیط زیست در نهاد ریاست جمهوری خبر می‌دهد و می‌گوید: «افزایش تعداد پاسگاه‌های محیطبانی، تقویت نیروها، ارتقای آموزش، استفاده از فناوری‌هایی مانند پهپاد و سیستم‌های پیشگیری اطلاعاتی، از جمله برنامه‌هایی است که در دستور کار داریم.»

او می‌گوید: «ما باید محیطبان را مجهز کنیم و قانونی از او حمایت کنیم. فقط در این صورت است که می‌توانیم از طبیعت ایران به‌درستی حفاظت کنیم.»

ترس، همراه همیشگی محیطبان

در بسیاری از مناطق حفاظت‌شده ایران، محیطبانان نه‌تنها با تهدیدهای طبیعی مواجه‌اند، بلکه گاه در برابر متخلفان مسلح قرار می‌گیرند، آن هم بدون حمایت کافی. محسن آهنگر، حقوقدان، در گفت‌وگو با روزنامه ایران، معتقد است که در حال حاضر «ترس» یکی از عناصر ثابت در ذهنیت یک محیطبان است. او با انتقاد از کمبود تجهیزات در اختیار محیطبانان می‌گوید: «وقتی یک محیطبان فقط چند متر با فرد متخلفی که کلاشینکف در دست دارد فاصله دارد، ترجیح می‌دهد متخلف را خلع سلاح کند، نه شلیک. ولی مسأله این است که آن شکارچی، هم دل‌رحم نیست، هم ترس ندارد، هم شقاوت دارد. محیطبان از شدت ترس، ترجیح می‌دهد که شلیک نکند در حالی که طرف مقابل، بی‌درنگ می‌زند و می‌کشد.»

او تأکید می‌کند: «محیطبان باید امکانات کافی در اختیار داشته باشد. اولین گام، تجهیز محیطبانان به لباس‌های دوربین‌دار(Body Cam) است؛ مشابه پلیس در بسیاری از کشورهای جهان. این دوربین‌ها می‌توانند مستندات را ثبت کنند و در پایان هر شیفت، محیطبان موظف باشد آنها را آپلود کند تا شفافیت و پاسخگویی افزایش یابد.»

او همچنین تأکید می‌کند که آموزش محیطبانان باید به‌روز و دقیق باشد. به گفته آهنگری «محیطبان، ضابط قضایی است. باید بداند در چه شرایطی می‌تواند از سلاح استفاده کند، چطور گزارش بنویسد، اسناد را جمع‌آوری کند و چگونه از حقوق خود دفاع کند.

متأسفانه بسیاری از محیطبان‌ها در گزارش‌نویسی ضعیف هستند. یکی از مشکلاتی که پلیس نیروی انتظامی هم زیاد با آن مواجه است، همین موضوع است. حتی گاهی دیده می‌شود که پلیس نیروی انتظامی تفنگ دارد اما به پای متخلف شلیک نمی‌کند و متخلف پلیس را زخمی می‌کند.»

آهنگر به یک نکته کلیدی نیز اشاره می‌کند: «نظام حقوقی ما هنوز با قواعد سنتی و کهنه با مسائل جدید برخورد می‌کند. در بسیاری موارد، محیطبان در حال انجام وظیفه کشته می‌شود ولی چون در کویر یا کوهستان بوده و شاهد مستقیمی وجود ندارد، دچار دردسر قضایی می‌شود. در حالی که اصل بر این است که کسی که در مقام اعمال قانون عمل می‌کند، باید مورد حمایت باشد، مگر آنکه خلاف آن اثبات شود. وقتی قانون به محیطبان اسلحه می‌دهد یعنی حق استفاده از تیر دارد.»

او می‌گوید: «شما حساب کنید، در دل بیابان، یک محیطبان با یک قاچاقچی حیوانات یا شکارچی شناخته‌شده مواجه می‌شود؛ تفنگ غیرمجاز دارد، در منطقه حفاظت شده قرار دارد که شکار ممنوع است. حالا اگر درگیری شود و محیطبان شلیک کند و شکارچی کشته شود، ظاهر قضیه این است که محیطبان شلیک کرده است. اما اصل قضیه چیست؟ اینکه در مقام دفاع از محیط زیست یا خودش در حال انجام وظیفه بوده است.»

آهنگر ادامه می‌دهد: «یک وقت است که در شهر، ۲۰۰ نفر پشت سر من ایستاده‌اند و در درگیری میان پلیس و متخلف، یک جنازه می‌افتد؛ بله، در این صورت، شما باید شهادت بدهید. اما در کویر، نیمه‌شب، در خانه متروکه، در تعقیب و گریز یک شکارچی شناخته‌شده و مسلح، دیگر شرایط فرق می‌کند. حتی اگر مأمور، آموزش‌دیده هم باشد، تا زمانی که نظام فکری ما عوض نشود و فقط به ظاهر ماجرا توجه کند، فایده‌ای ندارد.»

او به یک واقعیت تلخ نیز اشاره می‌کند: «آمار کشته‌شدن محیطبانان در مقابل شکارچیان غیرمجاز نگران‌کننده است. این نشان می‌دهد که تعادل قدرت به نفع قانون‌شکنان است. وقتی یک محیطبان به‌جای داشتن حس امنیت، مدام نگران دفاع از خودش باشد، عملاً کارآیی حفاظتی او پایین می‌آید.»

آهنگر خواستار بازنگری در قوانین کیفری و آیین دادرسی مربوط به محیطبانان است: «نباید تصور شود که چون در ظاهر یک محیطبان شلیک کرده، پس مقصر است. اصل بر صحت عمل ضابط قضایی است و بار اثبات بر دوش کسی است که ادعای خلاف دارد. وقت آن رسیده که با نگاه نو به این نهاد بپردازیم؛ نهاد محیطبانی، نیازمند امنیت، آموزش و حمایت قضایی واقعی است.»

این حقوقدان می‌گوید: «نظام حقوقی ما باید از دل مقررات قدیمی و دست‌وپاگیر بیرون بیاید و خودش را اصلاح کند.»

> یک حقوقدان: آمار کشته‌شدن محیطبانان در مقابل شکارچیان غیرمجاز نگران‌کننده است. این نشان می‌دهد که تعادل قدرت به نفع قانون‌شکنان است. وقتی یک محیطبان به‌جای داشتن حس امنیت، مدام نگران دفاع از خودش باشد، عملاً کارآیی حفاظتی او پایین می‌آید

سازمان جهانی گردشگری، پروژه‌ای برای معرفی روستاهای موفق در گردشگری پایدار اجرا می‌کند

رقابت ۸ روستای ایرانی برای ورود به لیست دهکده های گردشگری

گزارش

لیلا ضامنی
خبرنگار

سازمان جهانی گردشگری (UN Tourism) در راستای توسعه گردشگری پایدار و معرفی روستاهای کمتر شناخته شده به عنوان مقاصد برجسته گردشگری در سال ۲۰۲۱، طرحی تحت عنوان «بهترین دهکده‌های گردشگری» راه‌اندازی کرد. این طرح به منظور تقویت گردشگری روستایی و ایجاد توسعه پایدار در مناطق روستایی به اجرا درآمد و با ارزیابی دقیق، روستاهایی را که از ویژگی‌های فرهنگی، طبیعی و اقتصادی خاصی برخوردارند، انتخاب می‌کند. «مهدی بهاروند»، رئیس گروه توسعه جاذبه‌ها و محصولات گردشگری وزارت میراث فرهنگی در گفت‌وگو با روزنامه ایران به تشریح فرآیند این طرح و دستاوردهای کشورمان در آن پرداخت.

پیشینه طرح و شرایط انتخاب روستاها

طرح «دهکده‌های جهانی گردشگری» با هدف تبدیل گردشگری به یک محرک برای توسعه پایدار در جوامع روستایی راه‌اندازی شد. بهاروند در این باره توضیح داد: روستاهای متقاضی برای حضور در این برنامه باید چند ویژگی کلیدی داشته باشند. از جمله اینکه جمعیت‌شان کمتر از ۱۵,۰۰۰ نفر باشد و در منطقه‌ای با ویژگی‌های طبیعی منحصر به فرد قرار گیرد. همچنین، فعالیت‌های اقتصادی عمده در این روستاها باید شامل کشاورزی، دامداری، جنگلداری و ماهیگیری باشد و فرهنگ و سبک زندگی مشترک در میان مردم روستا حفظ شود.

او در ادامه افزود: «در واقع، انتخاب روستاها بر اساس معیارهایی از قبیل منابع فرهنگی و طبیعی، ترویج و حفاظت از این منابع، پایداری اقتصادی و اجتماعی، و همچنین زیرساخت‌ها و امنیت گردشگری صورت می‌گیرد. این ارزیابی‌ها به نوعی موجب می‌شود که این روستاها نه تنها به عنوان مقاصد گردشگری معرفی شوند، بلکه به عنوان مدل‌های موفقی از گردشگری پایدار نیز شناخته شوند.»

مزایای انتخاب به عنوان «دهکده جهانی گردشگری»

به اعتقاد بهاروند، انتخاب به عنوان یکی از بهترین دهکده‌های گردشگری جهانی می‌تواند فرصت‌های زیادی برای روستاها به ارمغان آورد. بر اساس گفته‌های او، این روستاها به طور رسمی در سطح بین‌المللی معرفی می‌شوند و می‌توانند گواهی‌نامه‌ای از دبیرکل سازمان جهانی گردشگری دریافت کنند. علاوه بر این، این روستاها به عضویت شبکه جهانی روستاهای گردشگری در می‌آیند که به تبادل تجربیات و آموزش‌های مختلف در زمینه توسعه گردشگری کمک می‌کند. بهاروند می‌گوید: «این شبکه، فضایی برای همکاری و مشارکت روستاها در جهت تقویت صنعت گردشگری روستایی فراهم می‌آورد.»

او همچنین اضافه می‌کند: این انتخاب می‌تواند باعث جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی، ارتقای جایگاه بین‌المللی روستاها و افزایش حضور گردشگران شود. این امر به توسعه زیرساخت‌های روستایی، ایجاد اشتغال برای مردم محلی و ارتقای سطح زندگی آنها کمک خواهد کرد.

جشن ثبت جهانی روستای اصفهک در فهرست بهترین دهکده های سازمان گردشگری جهانی

روستاهای ایران در فهرست جهانی گردشگری

مهدی بهاروند به برخی از موفقیت‌های ایران در این پروژه اشاره می‌کند و می‌گوید: «کشورمان با انتخاب روستاهایی مانند کندوان و اصفهک توانسته است بخوبی در این رقابت‌ها جایگاه خود را پیدا کند. در سال ۲۰۲۳، روستای کندوان به عنوان اولین روستای جهانی گردشگری ایران شناخته شد. این روستا با خانه‌های سنگی و معماری منحصر به فرد خود در سطح جهانی شناخته شده است. همچنین تولید و توزیع صنایع دستی و همکاری مردم در تبدیل خانه‌هایشان به مراکز اقامتی از ویژگی‌های بارز کندوان است.»

او ادامه می‌دهد: «در سال ۲۰۲۴ نیز روستای اصفهک در خراسان جنوبی به عنوان دومین روستای ایران در فهرست بهترین دهکده‌های گردشگری قرار گرفت. این روستا به دلیل ویژگی‌های طبیعی خاص و مشارکت مردم در توسعه گردشگری موفق به کسب این عنوان شد.»

آینده درخشان و چالش‌ها

اما در کنار این موفقیت‌ها، بهاروند به چالش‌های موجود در توسعه گردشگری پایدار نیز اشاره می‌کند و می‌گوید: «یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها، نیاز به هماهنگی میان دستگاه‌های مختلف است. ما نیاز به یک مدیریت یکپارچه و منسجم داریم تا روستاهای کاندیدا شده بتوانند از حمایت‌های مختلف بهره‌مند شوند و به نتایج مطلوب دست یابند.»

گردشگری پایدار؛ موتور محرکه توسعه روستاها

بهاروند با اشاره به گردشگری پایدار در توسعه روستاها تأکید می‌کند: «این نوع گردشگری باید به نحوی باشد که هم منابع طبیعی و فرهنگی حفظ شود و هم جوامع محلی از آن بهره‌مند شوند. مثال‌هایی از روستاهایی مانند موسان در کره‌جنوبی و سیرنگ در ترکیه نشان داده است که چطور می‌توان از ظرفیت‌های محلی برای جذب گردشگر و تقویت اقتصاد روستا استفاده کرد.»

او همچنین اظهار می‌کند: «یکی از عوامل موفقیت در انتخاب روستاها، برگزاری فستیوال‌ها و جشن‌های محلی است که می‌تواند به افزایش جذابیت گردشگری کمک کند. فستیوال‌ها و مراسم محلی نه تنها برای جذب گردشگر مفید هستند بلکه به حفظ فرهنگ و سنت‌های روستایی نیز کمک می‌کنند.»

وی با بیان اینکه انتخاب روستاهای ایران در پروژه «دهکده‌های جهانی گردشگری» نشان‌دهنده پتانسیل بالای کشورمان در حوزه گردشگری روستایی است، توضیح می‌دهد: «ما با کمک به توسعه پایدار این روستاها و معرفی آنها به دنیای گردشگری جهانی، می‌توانیم به رشد و شکوفایی مناطق روستایی کمک کنیم و در عین حال، هویت و فرهنگ غنی خود را به جهانیان بشناسانیم.»

انتخاب روستاهای ایران به عنوان دهکده‌های جهانی گردشگری، نه تنها فرصتی برای معرفی جاذبه‌های گردشگری کمتر شناخته‌شده کشور است، بلکه می‌تواند به عنوان یک الگوی موفق در زمینه توسعه پایدار گردشگری و ایجاد اشتغال در مناطق روستایی به سایر کشورها معرفی شود.

> ۸ روستای دیگر ایرانی برای رقابت در سال ۲۰۲۵ و حضور در لیست دهکده های جهانی گردشگری آماده شده‌اند. این روستاها از اقلیم‌ها و ویژگی‌های مختلفی برخوردارند و قرار است با محصولات و تجربیات متنوع گردشگری به دنیای بین‌المللی معرفی شوند

رقابت ۸ روستا برای ثبت جهانی

برش

۸ روستای دیگر ایرانی برای رقابت در سال ۲۰۲۵ و حضور در لیست دهکده‌های جهانی گردشگری آماده شده‌اند. این روستاها از اقلیم‌ها و ویژگی‌های مختلفی برخوردارند و قرار است با محصولات و تجربیات متنوع گردشگری به دنیای بین‌المللی معرفی شوند. روستای موئیل در استان اردبیل که به دلیل چشمه‌های آبگرم معروف است، روستای کندلوس در مازندران با موزه‌ای غنی، روستای برغان در البرز که به خاطر آلو و بستنی گله شناخته می‌شود و روستای پالنگان در کردستان که مراسم آیینی‌اش از شهرت جهانی برخوردار است، از جمله این روستاها هستند.